

Šolska postava prenejena.

Celih 14 dnij so se nemški liberalci, očetje novejši šolske postavi, branili na vso moč v državnem zboru zoper potrebne olajšave šolskih bremen kmetškemu ljudstvu v korist. Dali so se podpirati od svojih številnih novin in od vseh svojih prijateljev po mestih, trgih in gradih po časih jako bedastih prošnjah, naj vse ostane, kakor je sedaj.

Nekateri so šli celo kmetških županov drzno lovit. Toda pri nas so vlovili Okorna v Škofji vasi, Vervego in Pirešicah, Peera v Teharji Maleta v celjske okolici in nam nepoznanega župana v Obrežji zunaj Ptuja; tudi nek srboritasti baron je beračil pri št. Paulu podpisov.

V državnem zboru samem pa so liberalni poslanci na vse kriplje delali na to, da bi pretrgali zvezo nemških konservativcev, ki so najboljše tirjali šolskih olajšav, s slovenskimi, českimi, poljskimi in dalmatinskimi poslanci.

Pri tej priliki so se pokazali liberalci kot pravi sovražniki kmetov. Tako je liberalce Eksner bruhal, da so kmeti še vedo negodni, katerim je treba jerobov (se vé nemško-liberalnih) in mora se z njimi ravnati, kakor s šolskimi paglavci.

No, to si naj kmetje zapomnijo, posebno, kedar jim bode zopet celjski Glantschnigg v svojem „Prijatlu“ nemške liberalce hvalisal in v zvezde koval. Nemškemu liberalcu je uže nemški kmet šolski paglavec in strahonja jereba potreben, kamoli še slovenski!

Nemški liberalni poslanci so lovili in v svoje mreže vabili zlasti česke in poljske liberalce pa le enega so zvalili, českega poslanca Tilšerja, katerega pa sedaj vse graja, zakaj je tako svojeglaven, da se je od svojih tovaršev ločil, nemškemu liberalcu v koš hopnil in zoper nemške konservativce glasoval, čeravno se imajo Čehi ravno tem zahvaliti, da imajo česko vseučilišče in da so dobili malo odduška.

To je slepa politika. Sicer pa še ta česki svojeglavnež ni mogel zadostno pomagati nemškemu liberalcu, ker so drugi poslanci zvesti ostali dosedanjej politiki.

Nekateri konservativnih poslancev so kaj izvrstno povdarjali in dokazivali, kako potrebno da je šole na kmetih drugače urediti, kakor so v mestih, zlasti pa bremena in stroške ljudem zmanjšati. Zavoljo sletnega celodnevnega šolanja vsaj na papirji so okrajni glavarji tirjali od občin povečanje starih in zidanje novih šolskih poslopij. Cesarja so vsled tega hodili ljudje vedno prosit za podporo. Vkljub temu je kmete še neizmerno plačevanje doletavalo. Mala gornje-avstrijska dežela je samo do sedaj imela 3—3 milijone goldinarjev novega plačila, spodnje-avstrijska 8 milijonov, moravska 6, Čes-

ka 12 milijonov; koliko pa Štajerska, to pisatelju še ni znano.

Toliko denarjev so vboge srenje kmetске žrtvovali v slabih letinah od l. 1870 do denešnjega dne! Toda konca bi še ne bilo, ko bi liberalci zmagali.

Pri nas na primer stavijo novo šolo ravno sedaj v Vozenicah za 6000 fl., v Zdolah za 4900 fl., pogorela vas Stonjska bi morala šolo zidati za 5000 fl., če se ne motimo Slovenska tudi in pri sv. Ani v Slov. goricah uže več časa ljudi napeljavajo, naj se zraven šole pri farnej cerkvi še nekje druga prizida itd. Temu hoteli so zlasti nemški konservativci v okom priti. No, in posrečilo se jim je. V soboto 29. aprila t. l. bila je sprejeta postava, ki preneja šolsko postavo od leta 1869 in podaja zlasti kmetškim ljudem veliko jako opravičenih olajšav. Učiteljem se pa ne spremeni čisto nič v dohodkih itd. Le toliko zahteva nova postava, da se morajo učitelji tudi zunaj šole pošteno in vzgledno obnašati. Pridnim učiteljem to gotovo ni na kvar, stariši pa dobijo več zaupanja do šole. Sicer pa še govorimo o tej važnej reči podrobneje. Omenimo le, da tudi Judom zapira ta postava nekoliko poti v krščanske šole.

Za novo postavo je glasovalo 170 poslancev, med njimi tudi vsi slovenski, posebno g. baron Goedel, M. Herman in dr. Vošnjak; nasproti pa je bilo 167 poslancev liberalcev, med njimi mariborski Schmiderer, celjski Foregger, hrastovski Pauer, wildhauški Karneri, borlski Wurmbrand in pragwaldski Hakelberg. Toti liberalni nasprotniki kmetov so propali.

Konservativne zmage veselijo se posebno nemški kmetje in pošiljajo zahvalnice državnemu zboru. Liberalci se pa se vé kisle držijo in jezijo. Tolažijo sami sebe in odpošiljajo zahvalnice najhujšim liberalnim kričačem med poslanci.

Tudi ljudske shode sklicujejo v mestih in snujejo ouden zahvalnice. S tem hočejo nekako ministra Taaffeja plašiti, da nebi nove postave cesarju v podpis predložil, česar se pa nikakor bati ni. Nova postava obvelja vsakako celó v kratkem in bode dobro uplivala na šolstvo, kateremu vsak pametnjak želi vse dobro in blago za otroke, učitelje in starše!

Desterniški.

Gospodarske stvari.

Kako po najnovejših skušnjah treba špargelj zasajati.

Zemlja, na kateri se hoče špargelj pridelovati, mora biti prosta ne preveč v zatišji od poslopij ali drevja. Biti mora najmanj 60 centimetrov globoko rodovitne prsti in poprej

se ne sme že špargelj na tem pristoru pridelovan biti.

Vsaksebnost rastlinic med seboj mora iznašati po 60 centimetrov v štirjaščini in pri polaganju se morajo predolge koreninice nekaj nazaj porezati.

Jame, v ktere se rastline posajajo, se naredé po 45 centimetrov globoko in ravno tako široko. V njih sredi se naredi kopičasti griček iz prsti, na katero se potem rastlina tako posadi, da so njene korenine na vse strani lepo razprostrte in da pridejo 15 centimetrov globoko v zemljo.

Vrh njih se pušča še mala plitva luknja, ki jo gre še le po 4—6 tednih s prstjo popolnoma zasuti, ko so mladike že blizo 60 centimetrov visoke porastle.

Če se sadike že jeseni polagajo, smejo se luknjice brž po posaditvi popolnoma s prstjo zasuti. Gnoj se pri posajanju špargeljna ne sme vpotrebljevati, ker korenine prerade gnjile postanejo.

Leto pozneje, ko se je špargelj posadil, se mu more z raznovrstno trohno gnojiti. Zima je za to najbolj pripraven čas.

Brž ko v prvem letu mladike špargeljno ve meter visoko porastejo, morajo se na zemljo pripogniti in s kavkeljči k nji pritrditi.

Tako dorastejo poslednji pogonjki za prst debeli, kar celo rastlino močno okrepi. Gnojiti se mu mora vsako leto. Kdor je triletne sadike za posaditev porabil, ta sme že drugo leto po posaditvi najmočnejše mladike za kuhinjo porézavati.

Rano spomladi, predno špargelj še poganjati začne, se mora greda z motiko okopati in prerahljati, treba je le vse pazljivosti, da se mu korenine ne poškodejejo.

Izpita zemlja

II. Kdor si na svojem gospodarstvu mlečne krave redi, ta si jih bode z večim pridom v hlevu redil, kakor pa, če jih bode na pašo gonil. Krave v hlevu držane ne le več in boljše ga mleka dajejo, ampak tudi gnoja ne raztrešajo, ki se tako na kupu nabira in potem v porodovitenje na polje in travnike razvozi.

V nekterih slučajih in v vgodnih razmerah se daje zemljišče z podoranjem zelenih poljskih sadežev vzboljšati.

Kjer je to mogoče in se da izpeljati, tam se mora gledati na to, da je tlo vedno z zeleno rastlinsko odejo pokrito. Zato se mora, brž ko je prva zelena odeja podorana, s posetvijo za porast nove skrbeti.

Za zeleno pognojitev so posebno take rastline sposobne, ktere imajo obilno in močnega listovja in kterih seme ni posebno drago.

Povrnitev fosfatov in kalija ni ravno tako lahka stvar. 100 kilo navadnega hlevnega

gnoja ima 0.32 kilo kalija v sebi in ravno toliko fosforove kisline. 100 kilo peruanskega guana ali tičjeka ima 2.3 kilo kalija in 13 kil. fosforove kisline, 100 kilo izluženega lesnega pepela 2.5 kilo kalija in 6 kilo fosforove kisline; 100 kilo koščene moke pa 16.2 kilo fosforeve kisline.

Ko bi se kosti lahko razkrojile tako, da bi brž in neposredno kot rastlinska hrana služiti mogle, bile bi jedno najboljših in najcenejših gnojil, s kterimi bi se mogla zemlja s fosfati zopet obogatiti. Ker so pa kosti trde in kamenite, se morajo poprej na kemičnem potu tako spremeniti, da njihove redivne snovi rastlinam brž v hrano služiti morejo.

Če se kosti žgejo, jih je prav lahko razdrobiti in prhke napraviti. Da si pa po tem potu mnogo veliko vrednih tvarin v zgubo gre, vendar pa ima koščeni pepel obilo fosforkislega apna v sebi, okoli 80 odstotkov in sicer v taki podobi, v kateri ga morajo rastline lahko v se vzeti.

Dobro podučen in umen kmetovalec se bode vedno prizadeval vse odpadke v gospodarstvu, ki imajo fosfate, gnjilec ali kali v sebi, svoji zemlji zopet povrniti.

Pepel, zlasti lesni pepel, bi se moral skrbno nabirati in se po onih prostorih raztrošati, ki so posebno kalija potrebne.

Umni kmetovalec mora vedno gledati, da si potrebnih gnjil priskrbi v lastnem gospodarstvu in le izjemama si jih bode od indot nakupoval v na pomoč.

Pri takem nakupovanju bode pa pred vsem na to moral porajtati, da si takih gnojivnih snovi spravi, kterih njegovi zemlji najbolj manjka. Le tak gnoj, ki mu bode snovi, ktere mu manjkajo, povrnil, bode za njega gnoj dobrega kupa. Kterikoli drugi bi ne bil samo drag, ampak denar zanj izdani naravnost zavržen.

Kolikor se kmetovalec s stanjem svoje zemlje bolje soznani, kolikor bolj ve, kaj razni poljski sadeži vsak za se zahteva in kolikor se bolj prizadeva 'pozvedeti, kteri gnoj je za razne poljske pridelke najtečnejši in izdatnejši, toliko lepših in boljših pridelkov se bode imel veseliti in toliko bolje bode tudi znal vso svojo zemljo pri taki moči obdržati, kakoršna je za vspešne pridelke najbolj priležna.

Lahko je gospodarstvo v dobrem stanu prevzeti pa v kratkem pokvariti in na nič spraviti. Taki vspehi so slabo spričevalo za kmetovalca. Na nič spravljeno gospodarstvo pa zopet na noge spraviti, to stoji pa veliko potroškov.

Tisti, ki nam zna nič spravljeno gospodarstvo vzboljšati in hasnovito napraviti je velik dobrotnik in zasluži nas vseh iskreno spoštovanje.

Sejmi 6. maja Ottersbach 7. maja sv. Lovrenc v puščavi, Središče, Brežice, Reichenburg, 8. maja Na polji.

Dopisi.

Iz Vitanj. (Naš župan) se je v Celjski „nahtvahterci“ tako opiral in opravičeval, da so naši pugarji „plavi“ postali, sam pa bel, kakor sneg, in moder, kakor kralj Salomon. Škoda je samo, da ta „nahtvahterca“ tukaj ne čuva, kajti tedaj bi se gotovo po noči šipe ne pobijale. Pod poprejšnjimi župani se vsaj to ni godilo. Toda poslušajte, kako se naš ubogi župan opravičuje. On pravi, da se je od nekdanj vedno „Pučnik“ in ne „Putschnik“ pisal, in meni, da smo mu mislili s tem brezznačajnost očitati. Toda vprašali bi ga, kdo je ovi „Putschnigg“ iz Vitanj, o kojem je „Graška tetka“ in Celjska „nahtvahterica“ itd, že marsikaj poročala? Ali ste si te ovo ime izmislile? Dalje pravi, da smo mu mislili s tem tudi očitati, da je svoje mišljenje spremenil. Je morda pravo zadel; kajti kolikor je nam znano, je bil nekdanj strasten in zagrižen sovražnik nemčurjev, še boljše pa nemškutarjev. Če bi bil takrat naše nemčurje poznal, bi jih bil že davno pri kosilci pojedel. Kakor ste že zadnjič čitali, je ta ubogi Pučnik pred večimi leti na Celjski gimnaziji študiral, kjer se mu je zavoljo učenja slabo godilo. On pa vse taji ter je naš dopis golo laž in obrekovanje imenoval, kar mu pa ni bilo mogoče dokazati. No, ali si ubogi Joža v nemškem(!) Vitanju že slovenski pozabil? Ti praviš, da smo Ti očitati, da si „vedno“ dvojke in trojke domu nosil. Tega Ti nismo očitati, kajti tedaj bi nikdar ne bil prišel v četrto latinsko šolo. Rekli smo pač, kar še danes trdimo, da si po velikih težavah do četrte latinske šole dospel in da si zaporedoma dvojke in trojke domu nosil. Ali se morebiti ne spominjaš, da si bil večkrat med grajanimi ali lenimi študenti imenovan? Ali se ne spominjaš, da si četrto latinsko šolo ponavljal? Ali se ne spominjaš, da si kot repetent trojko dobil? Poglej vendar program od leta 1871 in videl boš, da si bil kot repetent prvi med tistimi, ki so trojke imeli. In Ti si predrzneš to laž imenovati! A resnično je, če praviš, da si bil l. 1871 bolan in da zaradi tega nisi mogel četrte latinske šole „tako dobro dovršiti“, kakor prve tri. Vsi bi mislili, da si po Tvojem govorjenju tudi četrto latinsko šolo dovršil. Ubogi Joža! Ti se sicer lipsaš kakor pav iz Blatne vasi, pa nič ti ne pomaga. Profesorji gotovo niso tako neusmiljeni, da bi učence, če so bolani, izpraševali in jim trojke v spričevala pisali. Ako si bil bolan, bi ne bil mogel šolo obiskovati in tudi ne izpraševan biti. Če bi

pa bil rekel, da je temu bila kriva tvoja slaba glava in nekoliko tudi lenoba, bi bil pravo zadel. — Da pa je za učiteljstvo nesposoben bil in da ni nobene učiteljske skušnje napraviti mogel, to je molče potrdil. Ker pa ni mogel do učiteljske stopnje dospeti, se sedaj hudo jezi, kajti v svoji slepi jezi se nad učitelji srdi. — Dalje pravi, da mu ni bilo treba bogato se oženiti in da bi se lahko tudi drugače preživel. Mi nismo rekli, da se je bogato oženiti moral, ker bi drugače živeti ne mogel. Lahko bi živel, toda najbrž bi bil potem plug in motiko poprijeti moral in tudi vozariti iz Konjic do Poličan. — Da smo pa zadnjič resnico poročali, to tudi sam nekoliko prikimava, ker končno pravi, da se zanaprej za nobeden dopis o njegovi osebi več zmenil ne bo. In čujte kaj naši pugarji porečeje! Že dne 9. aprila t. l. so se županu pismeno izjavili, da se je ta v dopisu, — kojega je še pa le 11. aprila t. l. pisal, — dostojno opravičil in da so ga deloma tudi zaradi tega za župana izvolili, ker so ga že od nekdanj poznali. Kako da so že poprej, kakor se je župan opravičeval, in pa razven tega brez dokazov do tega sklepa oziroma izjave prišli, to je nam nerazumljivo. Toda v zadregi si skušajo pomagati, kakor je najbolj mogoče — in če se tudi struna vtrga. A pokazali so s tem, da so se malo učili. —

Iz celjske okolice. (Župan grajan.) Velika večina gg. odbornikov silno obžaluje nesrečno in nepremišljeno postopanje župana Male-ta, ki je podpisal prošnjo do državnega zbora, naj se dozdajšnje trde šolske postave ne spremenijo. To prošnjo so mu gotovo celjski liberalci in nemškutarji napravili. Ob enem izrekajo gg. odborniki hvalo vsem gg. poslanecem, ki so v državnem zboru glasovali za spremembo šolske postave. Njihovo izjavo s podpisimi vred ponatisnemo prihodnjič. Čudno se nam zdi le to, kako so mogli sicer vrli možaki v celjski okolici takega človeka izvoliti v svojega župana, ki je zmirom navkriž z ogromno večino prebivalstva v celjski okolici. Vprašamo pa tudi: Kako zamore g. Male svoje županstvo še obdržati, ko skoraj vsi odborniki soglasno zdaj že v drugič v javnem pismu obsojujejo njegovo delovanje. Če bi mož le nekoliko doslednosti imel, bi bil moral že davno odstopiti. Tu pa tudi vidimo, kako je treba pri volitvah za take imenitne službe, kakoršne so častne službe občinskih odbornikov in županov previdno ravnati. V teh zadevah je treba vse osebne ozire puščati na stran; drugače je žalost prepozna. Svetujemo Vam, ljubi možje v celjski okolici, mislite že zdaj na to, koga hočete pri prihodnjih volitvah izbrati v svojega župana. Župan mora biti mož Vašega popolnega zaupanja, ki razmere po Vaši občini dobro pozna; ker ste vsi slovenskega rodu, mora biti vrl Slovenec;